

Seat No. : _____

KI-117

March-2014

M.Com-I (Annual Pattern)

Cost Accounting : (Paper – 1)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

1. જય હો ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લી. પોતાના હિસાબો સંકલીત હિસાબી પદ્ધતિ પ્રમાણે બનાવે છે. નીચે આપેલ માહિતી પરથી તા. 31-3-2014 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે જરૂરી ખાતા તૈયાર કરી તેમનું તે દિવસનું કાચુ સરવૈયું તૈયાર કરો.

20

વિગત	₹
ચૂકવેલ મજૂરી (ઉત્પાદીત મજૂરી ₹ 90,000 સહિત)	1,05,000
ઉધારે ખરીદેલ માલસામાન	90,000
ઉત્પાદન માટે આપેલ માલસામાન	81,000
રીપેરીંગ માટે આપેલ માલસામાન	4,000
ચૂકવેલ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	42,000
ઉત્પાદન ખાતે ફાળવેલ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	60,000
ચૂકવેલ વહીવટી ખર્ચ	27,600
ચાલુ કામ ખાતાની આખરબાકી	21,000
ચૂકવેલ વેચાણ ખર્ચ	30,000
તૈયાર માલ ખાતે ફાળવેલ વહીવટી ખર્ચ	27,000
વેચાણ ખાતે ફાળવેલ વેચાણ ખર્ચ	30,000
વેચાણ	2,60,000
તૈયાર માલનો આખરસ્ટોક	20,000
દેવાદાર પાસેથી ઉઘરાણી	2,50,000
લેણદારોને ચૂકવેલ	45,000

Jay Ho Industries Limited uses Integrated Accounting System. From the following details prepare necessary accounts for the year ending 31st March, 2014 and prepare Trial Balance thereafter :

Particulars	₹
Wages-paid (including ₹ 90,000 productive wages)	1,05,000
Materials purchased on credit	90,000
Materials issued to production	81,000
Materials issued for repairs	4,000
Factory overheads paid	42,000
Factory overheads charged to production	60,000
Administration Overheads paid	27,600
Closing balance of work in progress	21,000
Selling Expenses paid	30,000
Administration Overheads charged to Finished Stock A/c.	27,000
Selling expenses charged to Sales A/c.	30,000
Sales	2,60,000
Closing Stock of finished goods	20,000
Collection from Debtors	2,50,000
Paid to Creditors	45,000

અથવા/OR

નીચેનામાંથી ગમે તે ચારના જવાબ આપો :

20

Answer any **four** of the following :

- (1) મુદતી પડતર અને પેદાશ પડતર
Period cost and Product cost
- (2) સંબંધિત અને અસંબંધિત પડતર
Relevant cost and Irrelevant cost
- (3) સીમાન્ત પડતર અને તફાવત પડતર
Marginal cost and Differential cost
- (4) પ્રત્યક્ષ પડતર અને પરોક્ષ પડતર
Direct cost and Indirect cost
- (5) અંકુશપાત્ર અને બીનઅંકુશપાત્ર પડતર
Controllable and Uncontrollable cost

2. (a) નીચેની માહિતી પરથી માલસામાન અંગેના બધા જ વિચલનો શોધો.

15

	પ્રમાણિત			ખરેખર		
	કિલો	ભાવ (₹)	રકમ (₹)	કિલો	ભાવ (₹)	રકમ (₹)
માલસામાન – A	200	2.00	400	200	2.50	500
માલસામાન – B	100	5.00	500	220	4.00	880
કુલ	300		900	420		1380
બાદ : નુકશાન	30			60		
ઉત્પાદન	270			360		

Calculate all Material Variances from the following details :

	Standard			Actual		
	Kgs.	Price (₹)	Amount (₹)	Kgs.	Price (₹)	Amount (₹)
Material – A	200	2.00	400	200	2.50	500
Material – B	100	5.00	500	220	4.00	880
Total	300		900	420		1380
Less : Loss	30			60		
Production	270			360		

(b) મજૂર કાર્યક્ષમતા વિચલન સમજાવો.

5

Explain Labour Efficiency Variance.

અથવા/OR

(a) કારખાના સ્થિર શીરોપરી ખર્ચ અંગે એક ફેક્ટરીની માહિતી નીચે મુજબ છે. તેના પરથી સ્થિર શીરોપરી ખર્ચના તમામ વિચલનો શોધો.

15

વિગત	ખરેખર	અંદાજીત
સ્થિર ખર્ચા (₹)	14,000	16,000
કલાકો	15,000	16,000
દિવસો	50 દિવસો	40 દિવસો
ઉત્પાદન (એકમો)	1,000 એકમો	
એકમદીઠ પ્રમાણિત કલાકો		18 કલાકો

The following are the details regarding a factory for its Fixed Overheads.

Particulars	Actual	Budgeted
Fixed Overheads (₹)	14,000	16,000
Hours	15,000	16,000
Days	50 days	40 days
Production (units)	1,000 units	
Standard hours per unit		18 hours

Calculate all Fixed Overhead Variances.

- (b) નીચે આપેલ માહિતી પરથી (1) વેચાણ મૂલ્ય વિચલન, (2) વેચાણ કિંમત વિચલન અને (3) વેચાણ જથ્થા વિચલન શોધો.

5

પ્રમાણિત જથ્થો	400 એકમો
એકમદીઠ પ્રમાણિત કિંમત	₹ 20
ખરેખર વેચાણ જથ્થો	પ્રમાણિત જથ્થાના 80%
એકમદીઠ ખરેખર કિંમત	પ્રમાણિત કિંમત કરતાં 10% વધારે

From the following information calculate Sales Value Variance, Sales Price Variance and Sales Quantity Variance.

Standard Quantity	400 units
Standard price per unit	₹ 20
Actual sales quantity	80% of standard quantity
Actual sales price per unit	10% more than standard price

3. નીચેનામાંથી ગમે તે બેના જવાબ આપો.

20

Answer any **two** of the following :

- (1) નીચે આપેલ માહિતી પરથી કુલ ચલિત ખર્ચને લઘુત્તમ કરવા ઓર્ડર કેટલા એકમોનો હોવો જોઈએ તેની ગણતરી કરો :

વાર્ષિક માંગ/વપરાશ	:	1,000 એકમો
ઓર્ડર મૂકવાનો ખર્ચ	:	₹ 600
વહન ખર્ચ	:	30%
એકમદીઠ પડતર	:	₹ 60

જો ઓર્ડરનો જથ્થો 300 કે તેથી વધુ એકમોનો હોય તો ખરીદી પર 10% વટાવ મળે છે.

From the following details find out the quantity which should be ordered to minimize total variable cost :

Annual Demand/Consumption	:	1,000 units
Ordering Cost per order	:	₹ 600
Inventory carrying cost	:	30%
Cost per unit	:	₹ 60

10% discount in purchase price is available, if order is placed for 300 or more units.

- (2) એક ગ્રાહક કંપની પાસેથી 7 યંત્રો કુલ ₹ 2,800 ની કિંમતે ખરીદવા માંગે છે. ગ્રાહકને માહિતી મળી છે કે કંપનીએ આવું જ એક યંત્ર તેના હરીફને તૈયાર કરીને વેચ્યું છે. પ્રથમ યંત્રનું ઉત્પાદન કરવાની પડતર નીચે મુજબ છે :

પ્રત્યક્ષ માલસામાન (15 કીલો ₹ 3 લેખે)	:	₹ 45
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (50 કલાકો ₹ 10 લેખે)	:	₹ 500
કારખાના ખર્ચ (પ્રત્યક્ષ કલાક દીઠ ₹ 3 લેખે)	:	₹ 150

695

સંચાલકો માને છે કે 80% અધ્યયન વક્રનો ઉપયોગ કરવાની તક રહેલી છે. જો કંપની આ ઓફર સ્વીકારે તો તેને પ્રત્યક્ષ માલ સામાન પર 5% વટાવ મળે તેમ છે. જો આ ઓર્ડર સ્વીકારવામાં આવે તો કંપનીના અંદાજિત નફા કે નુકશાનની ગણતરી કરો.

A customer approaches company wanting to buy seven machines for ₹ 2,800, after news reached the customer that company has recently completed and sold a similar machine to a competitor. In determining the cost of the machine manufactured, the following cost data are available :

Direct Materials : 15 kgs at ₹ 3 per kg.	:	₹ 45
Direct Labour : 50 hours at ₹ 10 per hour	:	₹ 500
Factory overheads (₹ 3 per direct labour hour)	:	₹ 150
		<u>695</u>

Management believes that an opportunity to apply an 80% learning curve exists. Also if this offer is accepted, the company will be eligible for a 5% quantity discount on direct materials.

Show your calculations indicating the estimated profit or loss, if the offer is accepted.

- (3) કંપનીના પડતર હિસાબો માટે પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકોને આધારે પરોક્ષ ખર્ચની વસુલાતનો દર વર્ષ 2013 માટે નક્કી કરવામાં આવ્યો છે. જેના અંદાજની વિગતો નીચે મુજબ છે :

વિગત	અંદાજીત	ખરેખર
પરોક્ષ મજૂરી	1,50,000	69,000
ઈન્સ્પેક્શન ખર્ચ	50,000	70,000
કારખાના સુપરવિઝન	60,000	81,000
ઘસારો અને નિભાવ	1,00,000	1,26,800
કુલ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	3,60,000	3,46,800
પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકો	75,000	68,000
કલાક દીઠ મજૂરી	₹ 15	₹ 16

ઉપરની વિગતો પરથી પરોક્ષ ખર્ચની વસુલાતનો દર નક્કી કરો અને તેની ઓછી-વસુલાત કે અધિક-વસુલાતની રકમ નક્કી કરો. તમે ઓછી કે અધિક વસુલાતને પડતરના હિસાબોમાં કેવી રીતે સમાવશો ?

The cost accountant of a company limited determined the overhead recovery rate for the year 2013 (based on direct labour hours) with the following estimates. The following are the estimated and actual data :

Particulars	Estimated	Actual
Indirect Labour	1,50,000	69,000
Inspection Expenses	50,000	70,000
Factory Supervision	60,000	81,000
Depreciation and maintenance	1,00,000	1,26,800
Total factory overheads	3,60,000	3,46,800
Direct labour hours	75,000	68,000
Hourly wage rate	₹ 15	₹ 16

Calculate overhead recovery rate and find out the amount of over/under absorption, if any. How will you treat the over/under absorption amount in cost accounts ?

- (4) ટૂંકનોંધ લખો – “સમય નિરીક્ષણ અને ગતિ નિરીક્ષણ”
Write short note on “Time Study” and “Motion Study”.

4. (a) એક કંપની વિશેની નીચેની માહિતી છે :

10

વિગત	વર્ષ 2012	વર્ષ 2013
વેચાણ (₹ લાખમાં)	30.00	45.00
નફો (₹ લાખમાં)	5.50	3.50
વેચાણ (એકમો)	20,000	30,000
ઉત્પાદન (એકમો)	30,000	20,000
એકમ દીઠ વેચાણ કિંમત	₹ 150	₹ 150
એકમ દીઠ ચલીત ખર્ચ	₹ 50	₹ 50
સ્થિર કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ (₹ લાખમાં)	18.00	18.00
એકમદીઠ કારખાનાનો પ્રમાણિત પરોક્ષ ખર્ચ	₹ 60	₹ 60
સ્થિર વેચાણ અને વહીવટી ખર્ચ (₹ લાખમાં)	2.50	2.50

કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટ જણાવે છે કે બંને વર્ષની પરિસ્થિતિમાં કોઈ નોંધપાત્ર તફાવત નથી. તમે આ સાથે સંમત છો ? વિગતવાર સમજાવો.

Following are the data relating to a company :

Particulars	Year – 2012	Year – 2013
Sales (₹ lacs)	30.00	45.00
Profit (₹ lacs)	5.50	3.50
Sales (units)	20,000	30,000
Production (units)	30,000	20,000
Sales price per unit	₹ 150	₹ 150
Variable cost per unit	₹ 50	₹ 50
Fixed Factory Overheads (₹ lacs)	18.00	18.00
Standard Factory overhead per unit	₹ 60	₹ 60
Fixed selling and administrative overheads (₹ lacs)	2.50	2.50

The accountant states that there is no substantial difference between the positions for two years. Do you agree with it ? Explain in details.

- (b) ચલિત પડતર પદ્ધતિ અને સમાવેશી પડતર પદ્ધતિનો ભેદ સમજાવો. ચલિત પડતર પદ્ધતિના લાભ જણાવો.

10

Differentiate between Variable Costing and Absorption Costing. Explain the advantages of Variable costing.

અથવા/OR

- (a) એક કંપની બે પેદાશો બનાવે છે – વસ્તુ A અને વસ્તુ B. બંને પેદાશોનું એક જ પ્રકારની મશીન અને પ્રક્રિયાના આધારે ઉત્પાદન થાય છે. આ અંગેની વિગતો નીચે મુજબ છે.

10

વિગતો	વસ્તુ – A	વસ્તુ – B
ઉત્પાદનના એકમો	1,500	15,000
યાંત્રિક કલાકો (પેદાશ દીઠ)	3	3
પ્રત્યક્ષ મજૂર કલાકો (પેદાશ દીઠ)	5	5
ખરીદીના ઓર્ડરની સંખ્યા	50	100
ગોઠવણીની સંખ્યા	60	240
એકમદીઠ માલસામાન ખર્ચ	₹ 10	₹ 10
એકમ દીઠ મજૂરી ખર્ચ	₹ 20	₹ 20

જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓની પડતર નીચે મુજબ છે :

₹

જથ્થા આધારીત	:	1,81,500
ખરીદી આધારીત	:	2,10,000
ગોઠવણી આધારીત	:	2,68,500
કુલ		<u>6,60,000</u>

પરોક્ષ ખર્ચાઓ પ્રત્યક્ષ મજૂરી કલાકો પર આધારીત છે. એકમદીઠ અને કુલ પડતરનું પત્રક પ્રણાલીકાગત પદ્ધતિએ અને પ્રવૃત્તિ આધારીત પદ્ધતિએ તૈયાર કરો.

A company manufactures two products namely A and B. Both products are produced with the help of same machinery and similar process. The detailed information about both the products is as follows :

Particulars	Product – A	Product – B
Units produced	1,500	15,000
Machine hours per unit	3	3
Direct labour hours per unit	5	5
No. of purchase orders	50	100
No. of setups	60	240
Material cost per unit	₹ 10	₹ 10
Labour rate per unit	₹ 20	₹ 20

The cost of various activities is as under :

₹

Related to Volume	:	1,81,500
Related to Purchase	:	2,10,000
Related to setting-ups	:	2,68,500
		<u>6,60,000</u>

Overheads are based on direct labour hours. Prepare Cost Statement showing total cost and per unit cost under Traditional method and under Activity Based Costing (ABC) method.

- (b) “પ્રવૃત્તિ આધારીત પડતર પદ્ધતિ એ પ્રણાલીકાગત પડતર પદ્ધતિની સંપૂર્ણ અવેજ છે.” તમે આ વિધાન સાથે સંમત છો ? તમારા જવાબના તરફેણની દલીલો જણાવો. **10**

“Activity based Costing is perfectly substitute of Traditional Costing.” Do you agree with this statement ? List out arguments in support of your answer.

5. (a) જિત (JIT) અભિગમ એટલે શું ? તેના ફાયદા જણાવો. **10**

What is Just-in Time Approach ? What are its benefits ?

- (b) એમઆરપી-1 એટલે શું ? તે ઈન્વેન્ટરી સંચાલનને કેવી રીતે મદદ કરે છે ? **10**

What is MRP-I ? How does it help inventory management ?

અથવા/OR

- (a) ‘મૂલ્ય વિશ્લેષણ’નો અર્થ સમજાવો. તેની કાર્યવાહીના વિવિધ તબક્કાઓની ચર્ચા કરો.

Explain the meaning of “Value Analysis”. Discuss various stages of its procedure.

- (b) ‘મૂલ્ય વિશ્લેષણ’ના ફાયદા અને મર્યાદાઓ જણાવો.

Discuss advantages and limitations of “Value Analysis”.